

de selectiecriteria inzake buitenlands nieuws van de brt-radio

Een input-output analyse

jos bouveroux

Inleiding

De invloed van de massamedia hoeft zeker voor geïnteresseerden in de communicatiewetenschap niet meer verduidelijkt te worden. Daarom is het op zijn minst bevreemdend te constateren dat de communicatiewetenschap zich — afgezien van talrijke theoretische studies — niet erg veel heeft ingelaten met de problemen van de omroep of alleszins veel minder dan met de schrijvende pers. De gepubliceerde studies inzake de omroep — en vooral in de USA — beperkten zich meestal tot de 'gatekeeper', de vrouw of man die het materiaal selecteert dat voor verspreiding via de massamedia in aanmerking komt.

Studies die zich specifiek richten naar de problematiek van de selectie van het nieuws zijn niet zo veelvuldig, wat erg jammer is als men bedenkt dat de selectie van nieuwsberichten bij radio en televisie een dagelijks voorkomende praktijk is die enorme gevolgen heeft. Denken we in dit verband maar aan de talrijke kritieken waaraan bedienaars van de omroepen bloot staan en die in ons land toegenomen zijn naarmate de polemiek rond de invoering van zuilen of zendgemachtigde verenigingen zich ontwikkelde.

Opzet van de studie

In onze studie hebben we gepoogd een inzicht te verkrijgen in de selectiecriteria die de BRT-radiojournalisten aanwenden inzake de berichtgeving over buitenlandse gebeurtenissen. Om deze studie tot een goed einde te brengen, zijn we uitgegaan van de concrete realiteit, wat dus empirisch onderzoek veronderstelt. Als basis van het onderzoek konden we gebruik maken van de studie van L. BOONE over de BRT-radio (1) en van het onderzoek van de Noorse polemologen GALTUNG en RUGE (2). Deze polemologen hebben aan de hand van concreet feitenmateriaal in 4 Noorse dagbladen de berichtgeving onderzocht over drie internationale crises (Cuba, Cyprus en Congo). GALTUNG en RUGE hebben vier hypothesen getoetst aan het feitenmateriaal en onderzocht of die hypothesen al dan niet bevestigd werden.

Voor onze studie zijn we een stap verder gegaan. We hebben niet alleen de berichtgeving van de BRT-radio onderzocht, maar hebben tevens die informatiekkanalen bij onze studie betrokken op basis waarvan de radionieuwsberichten werden opgesteld.

Die informatiekkanalen zijn de pers- of nieuwsagentschappen.

Op deze manier konden we een mededelingsanalytische studie maken aan de hand van een input-output-analyse. De input bestaat uit de berichten die op de BRT-radioredactie via de persagentschappen binnenkomen en de output is dan uiteraard datgene wat na de selectie overblijft en weerhouden wordt om het radionieuwsbericht te maken.

Door de input te vergelijken met de output kunnen we op het spoor komen van de normen, de criteria die de radiojournalist gebruikt bij de selectie van de voorhandene kopij.

De hypothesen die we aan de input en de output hebben getoetst zijn geënt op die van GALTUNG en RUGE. Voor ons onderzoek behielden we deze 3 hypothesen: «Hoe meer een gebeurtenis een elite-land aanbelangt, hoe waarschijnlijker deze gebeurtenis nieuws wordt.»

Om een zo correct mogelijke analyse door te voeren was het uiteraard noodzakelijk het begrip 'elite-land' duidelijk te verklaren. De minst aanvechtbare definitie van 'elite-land' meenden we te vinden bij de permanente leden van de UNO-Veiligheidsraad, die door hun vetorecht op een

ingrijpende wijze de wereldpolitiek kunnen beïnvloeden. Door hun aanwijzing tot permanent lid van de Veiligheidsraad zijn die 5 landen als het ware geïnstitutionaliseerd tot elite-land. Die 5 zijn : de USA, de Sovjet-Unie, China, Groot-Brittannië en Frankrijk.

De hypothese stelt ook duidelijk dat het gaat om gebeurtenissen die elite-landen aanbelangen, wat direct of indirect kan zijn. Zo hebben bv. de USA en USSR wel degelijk te maken met de burgeroorlog in Angola, hoewel op een onrechtstreekse wijze. Volgens onze definitie belangt Angola deze 2 elite-landen aan.

De tweede onderzochte hypothese was :

«Hoe meer een gebeurtenis betrekking heeft op personen, des te waarschijnlijker wordt ze nieuws.»

Hiermee wordt bedoeld dat buitenlandse gebeurtenissen gemakkelijker in het radionieuws worden geselecteerd en voorgesteld als acties... van individuen, eerder dan als gevolg van structuren. Voor ons onderzoek hielden we alleen rekening met herkenbare, identificeerbare personen, ongeacht of hun naam werd geciteerd of niet. Persoonsbepalingen zoals 'soldaten, guerrillastrijders...' werden niet weerhouden.

De derde hypothese, tenslotte, was : «Hoe meer een gebeurtenis negatieve gevolgen heeft, des te waarschijnlijker wordt ze nieuws».

Door deze stelling te onderzoeken wilden we bestuderen of er een verband bestaat tussen de negatieve gevolgen van een feit en de vermelding ervan. De nogal erg waardegeladen begrippen 'negatief' en 'positief' hebben we omschreven vanuit een sociologische gezichtshoek en niet vanuit een politieke. Met 'negatief' wordt dan bedoeld : alles wat wijst op een conflict of tegenstelling tussen mensen of staten.

Door middel van deze drie hypothesen probeerden we de selectiecriteria van de BRT-radio te achterhalen.

Methode van onderzoek

Zoals vrijwel elke sociale onderzoeker zagen we ons verplicht voor de input en de output een steekproef te nemen.

Willekeurig viel onze keuze op de week van maandag 12 januari tot en met zondag 19 januari 1976. Voor de radioberichten van deze periode (de output) beperkten we ons tot de buitenlandse berichten van de belangrijkste radionieuwsuitzendingen, nl. die van 13 en 19 uur. Voor de agentschapsberichten (de input) bestudeerden we de nieuwsagentschappen AFP en Reuter, het Franse en Britse agentschap die algemeen worden beschouwd als de beste en betrouwbaarste nieuwsbronnen.

De gevolgde methode weergegeven is uiterst moeilijk, omdat voor elk deelonderzoek verschillende methoden werden gevolgd, die gekozen werden in functie van het doel van de studie. Voor de studie over de tweede hypothese bv., inzake het persoonlijk nieuws, hebben we de berichten geteld waarin een identificeerbare persoon werd genoemd. Het aantal vermeldingen van elke persoon werd opgeteld en op die manier bekwamen we tabellen waaruit bepaalde conclusies konden worden getrokken.

Om het onderzoek zo accuraat mogelijk te maken hebben we de berichten van de input en de output onderverdeeld in buitenlandse en internationale berichten. Een buitenlands bericht handelt, volgens onze definitie, over de binnenlandse gebeurtenissen in een vreemde staat ; een internationaal bericht handelt over gebeurtenissen waarbij minstens twee staten betrokken zijn.

Deze onderverdeling liet ons toe zo zuiver mogelijk na te gaan welke soort berichten geselecteerd werd en waarom.

Van het grootste belang was tevens te weten welke thema's of items aan bod kwamen in het radionieuws. Daarom hebben wij 9 nieuwscategorieën opgesteld en ze duidelijk afgebakend. Die 9 zijn : politiek, militair, sociaal, accidenteel, economisch, religieus, cultureel, wetenschappelijk en gerechtelijk nieuws. Elk bericht, zowel van de input als de output, werd onderverdeeld in categorieën zodat we een goed beeld kregen van de thema's die behandeld werden in het radionieuws en in de agentschappen.

Het spreekt vanzelf dat een dergelijk gedetailleerd onderzoek veel tijd vergde. Mede wegens het groot aantal gegevens — in de onderzochte periode werden niet minder dan 1441

agentschapsberichten doorgeseind — zagen we ons verplicht voor sommige deel-studies een steekproef te nemen. Onze keuze viel op dinsdag 13 januari 1976, omdat de gegevens van deze dag het meest representatief waren voor het universum van de steekproef.

Al deze onderzoeken werden uitgevoerd zowel op de uitgezonden radioberichten als op alle agentschapsberichten, ongeacht of ze geselecteerd werden of niet. Wilden we echter vernemen wat de radiojournalisten selecteerden binnen de agentschapsberichten zelf dan mochten we enkel rekening houden met die agentschapsberichten die weerhouden werden voor de selectie.

Deze studie werd gedaan aan de hand van de regel van de 5 W's en de H. Volgens de literatuur is een bericht immers volledig als er op zes vragen wordt geantwoord. Die zes vragen zijn ; wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe.

Op elk van de radioberichten en op Volgens de literatuur is een bericht hebben we deze regel toegepast — of beter gezegd : op elk radio- en agentschapsbericht van de beperkte steekproef.

Resultaten van de analyse

Welke resultaten bekwamen we na het onderzoek ?

Op de eerste plaats bekijken we de drie vooropgestelde hypothesen. De eerste luidde :

«Hoe meer een gebeurtenis een elite-land aanbelangt, des te waarschijnlijker wordt deze gebeurtenis nieuws». Het onderzoek heeft uitgewezen dat omzeggens 60% van de radio- en agentschapsberichten betrekking had op de elite-landen, die we — volgens onze definitie — beperkten tot de 5 permanente leden van de UNO-Veiligheidsraad.

Een belangrijke vaststelling was evenzeer dat de elite-landen vooral genoemd werden in de internationale berichten.

De elite-landen worden met andere woorden voornamelijk vermeld wegens hun betrokkenheid tot andere staten. Het gevolg daarvan is dat sommige

landen slechts genoemd worden omdat ze te maken hebben met elite-landen. In de radioberichten was dat ondermeer het geval met Angola, Cuba, Zaïre en IJsland. Over die landen werden bij de radio uitsluitend internationale berichten omgeroepen.

Nochtans heeft het onderzoek van de agenschappen aangetoond dat er bv. over Angola en IJsland ook buitenlandse berichten werden doorgeseind. Het feit dat die berichten niet voor selectie weerhouden werden, bewijst de stelling dat gebeurtenissen in het nieuws worden vermeld omdat ze betrekking hebben op elite-landen.

Concreet betekent dit dat **in de selectie van de nieuwsberichten terdege rekening wordt gehouden met de elite-landen** en, wat eveneens zeer belangrijk is, dat de elite-landen dikwijls aan de basis liggen van de selectie van gebeurtenissen die de elite-landen **aan-**landen.

De formulering van de hypothese «gebeurtenissen die de elite-landen **aanbelangen...**» schijnt dus bevestigd te zijn.

Globaal mag gesteld worden dat onze studie aangetoond heeft **dat deze hypothese als bewezen mag worden beschouwd.**

Een belangrijke restrictie hierbij is dat China, dat volgens onze definitie één van de vijf elite-landen was, zowel voor de radio als voor de agenschappen blijkbaar géén elite-land is. Uit verschillende aanwijzingen die we kwamen na onze studie, blijkt dat de belangstelling voor China niet structureel, doch wel **conjunctureel** was. Daar moet aan worden toegevoegd dat de BRT-radio meer dan de agenschappen overtuigd is van de elite-rol van deze Aziatische communistische mogendheid. De lage vermeldingsfrequentie van China die wij vastgesteld hebben, laat echter niet toe te besluiten dat China een determinerende rol speelt in het selectieproces. Een andere belangrijke vaststelling is dat de BRT-radio en de wereldagenschappen AFP en Reuter relatief véél nieuws verstrekken over landen van de Westerse wereld (West-Europa en de USA). Zowat 60% van de meest vermelde landen én in de radio- én in de agenschapsberichten maken deel uit van de Westerse wereld.

In de radioberichten is dat percentage iets kleiner dan in de agenschapsberichten.

Voegen we deze grote concentratie

bij de niet te onderkennen belangstelling voor 4 elite-landen, die alle (op de Sovjet-Unie na) eveneens Westerse staten zijn, dan zou kunnen geconcludeerd worden dat wij hier te maken hebben met een **vrij éenzijdige belangstelling.**

Dit zou mede verklaard kunnen worden door de zeer ongelijke spreiding van de nieuwsagenschappen rond een as New-York-Londen, waarvan dan secundaire assen vertrekken.

In de loop van onze studie hebben wij geen enkel element aangetroffen dat erop zou kunnen wijzen dat de BRT-radio enig correctief aanbrengt op deze belangstellingstrend.

Deze sterk Westers georiënteerde inslag van de berichtgeving is nagenoeg dezelfde voor de radio als voor de agenschappen.

Tot slot kan worden betoogd dat de eerste hypothese inzake de elite-landen als bewezen kan worden beschouwd en dat er in de berichtgevoeringsapparaten een vrij eenzijdige belangstelling bestaat voor landen van de Westerse wereld.

De tweede hypothese inzake de persoonsvermelding was :

«Hoe meer een gebeurtenis betrekking heeft op personen, des te waarschijnlijker wordt ze nieuws.»

We hebben reeds gesteld dat het ging om herkenbare, identificeerbare personen.

Het voornaamste resultaat van onze deel-onderzoeken was dat de BRT-radio méér dan de agenschappen toegespitst is op de vermelding van individuele personen.

De studies hebben echter eveneens aangetoond dat de hypothese op een niet zo overtuigende wijze bevestigd werd.

Slechts iets meer dan de helft van de radio- en agenschapsberichten hadden betrekking op personen.

Dit resultaat laat ons niet toe te stellen dat de hypothese als juist moet worden beschouwd. Anderzijds is het evenzeer zo dat de stelling niet ontkend of tegengesproken is. Wellicht was onze steekproef niet groot genoeg om een duidelijk antwoord te krijgen op de hypothese.

Wij hebben echter wel in zeer grote mate kunnen vaststellen dat zowel de radio als de agenschappen berichten over veel personen, maar dat de selectie van de radio zeer streng is geweest en **geconcentreerd was op enkele personen, die voornamelijk**

hooggeplaatste politici uit de Westerse wereld zijn.

In zijn studie over de BRT-radioberechtiging was L. BOONE tot een vrijwel identiek besluit gekomen. In al die jaren schijnt er dus weinig veranderd te zijn.

Het onderzoek van de input (de agenschapsberichten) heeft bovendien aangetoond dat de oorzaak van deze vaststelling niet volledig bij de agenschapsberichtgeving moet worden gezocht, maar evenzeer bij de radioredacteurs.

We hebben evenzeer geconstateerd dat de radionieuwsdienst de functie die een persoon uitoefent soms belangrijker acht dan de vermelding van zijn naam.

Dit zou kunnen verklaard worden door de typische kenmerken van het medium radio, dat afgestemd is op een groot publiek dat niet zo vertrouwd is met de namen van de personen. Een opeenstapeling van namen en functies zou de beluisterbaarheid en de verstaanbaarheid van het radiobERICHT ernstig in het gedrang kunnen brengen. Het publiek heeft allicht meer informatie aan de functie van een persoon dan aan zijn naam. De weglating in het radionieuws is dan ook begrijpelijk.

Minder aannemelijk is de vaststelling dat vrijwel alleen gehandeld wordt over hooggeplaatste politici en dan nog grotendeels over Westerse top-politici.

We worden hier inderdaad nog eens geconfronteerd met een Westerse inslag van het selectieproces dat daarenboven erg gericht is op acties, verklaringen...van elite-personen.

Niemand zal het belang ontkennen, noch van de Westerse wereld, noch van elite-personen zoals toppolitici.

Aan de andere kant moet betoogd worden dat de radioluisteraar niet voortdurend geplaatst mag worden tegenover elite-personen omdat dit op lange termijn een nefaste invloed kan hebben.

De kans bestaat immers dat het benadrukken van de Westerse wereld en van elite-personen bij de luisteraars een verkeerde indruk wekt waardoor hun inzicht in het wereldgebeuren vervormd wordt. West-Europa mag niet gedacht worden als 'de navel van de wereld'.

De tweede vooropgestelde hypothese inzake personen-gericht nieuws is dus

niet op een duidelijke wijze bevestigd, maar ze is evenmin ontkend.

Wel opvallend was de bijzonder grote belangstelling voor hooggeplaatste politici, die vooral uit de Westerse wereld afkomstig zijn.

De derde stelling over het negatieve nieuws luidde :

«Hoe meer en gebeurtenis negatieve gevolgen heeft, des te waarschijnlijker wordt ze nieuws».

Het onderzoek heeft aangetoond dat de BRT-radio en de wereldagentschappen AFP en Reuter vrijwel uitsluitend berichten over negatieve feiten, en dat de radio dat nog in een iets sterkere mate doet dan de agentschappen : niet minder dan 80 % van de radioberichten is negatief.

De hypothese wordt bijgevolg bevestigd.

Interessant is eveneens te constateren dat het **positieve** nieuws voor 3/4de betrekking heeft op de Westerse wereld. Bovendien hecht de BRT-radio een groot belang aan positieve gebeurtenissen in nabijgelegen staten, en die belangstelling is alleszins groter voor Europese landen dan voor andere staten — zelfs al zijn dat elite-landen.

Het is dus niet overdreven te stellen dat de radionieuwsdienst oog heeft voor positieve gebeurtenissen in nabijgelegen staten en dat dit criterium bewust of onbewust meespeelt in het selectieproces.

Anderzijds heeft het er de schijn van dat ver afgelegen landen slechts in het nieuws komen door negatieve gebeurtenissen. Een schoolvoorbeeld daarvan is Zuid-Amerika dat in de ogen van vele mensen een continent is waar militaire staatsgrepen dagelijkse kost zijn. De landen van Zuid-Amerika worden trouwens denigrerend bestempeld als 'militaire bananenrepublieken'.

Hoewel we over geen afdoende gegevens beschikken, menen we toch te mogen stellen dat deze indruk over Zuid-Amerika zoniet veroorzaakt is dan toch in de hand wordt gewerkt door de massamedia. Er wordt een idee verspreid dat die landen zichzelf niet kunnen regeren en dat ze inferieur zijn tegenover de Westerse wereld. Het zijn 'underdog countries' tegenover 'topdog nations'.

Als wij hierbij bedenken dat de belangstelling nog vrij eenzijdig uitgaat naar elite-personen (hooggeplaatste

politici), hoeft het niet te verwonderen dat de berichtgeving over die landen — als er over personen wordt gesproken — **a fortiori** wordt toegespitst op elitepersonen. Tot een soortgelijke conclusie waren ook GALTUNG en RUGE gekomen.

Dit fenomeen kan leiden tot een wereldopvatting waarin de 'underdog nations' sterk gedomineerd worden door een kleine elite en dat de massa van het gewone volk niet of nauwelijks bestaat. In politieke termen uitgedrukt betekent dit dat het genoemde beeld waarschijnlijk nog de omstandigheden kan proberen te versterken die dit beeld of imago rechtvaardigen. Daarenboven kan een identificatieproces met deze elite niet mogelijk zijn, temeer omdat de elite-actie in die landen negatief zal zijn.

Wij willen de schuld van een dergelijke misvormde wereldopvatting niet in de schoenen schuiven van de radiojournalisten omdat de wereldagentschappen aan de basis liggen van deze overvloed aan negatieve berichtgeving. Nochtans stellen we vast dat de radio niet alleen geen correctief aanbrengt, maar deze trend zelfs **nog verscherpt**. Dat de selectie van dit bijzondere negatieve nieuws bewust zou gebeuren achten wij niet bewezen. Deze sterke gerichtheid op het negatieve lijkt ons veeleer een gevolg te zijn van de samenleving en haar denkbeelden.

Samenvattend kunnen we betogen dat de hypothese inzake negatief nieuws overtuigend werd bevestigd, dat de hypothese inzake elite-landen eveneens als bewezen kan worden beschouwd maar dat de hypothese over de persoonsvernoeming noch bevestigd noch ontkend is.

Wij hebben het onderzoeksmateriaal — de radio- en agentschapsberichten — eveneens ingedeeld naargelang van de behandelde thema's of de nieuws categorieën.

De belangrijkste conclusie is dat de grootste interesse van de twee berichtgevingsapparaten gaat naar het politiek nieuws en deze belangstellingsgraad is bij de radio aanzienlijk hoger dan bij de agentschappen.

Als we de indeling in nieuws categorieën vergelijken van de radio- en agentschapsberichten van het universum, krijgen we deze tabel :

De nieuws categorieën van de input en de output.

Categorie	Output	Input
Politiek	49,4 %	42,2 %
Militair	16,8 %	11,3 %
Sociaal	10,5 %	5,3 %
Economisch	5,2 %	12,2 %
Accidenteel	10,5 %	15,7 %
Gerechtelijk	—	5,2 %
Religieus	3,1 %	1,5 %
Cultuur	1,04 %	1,6 %
Wetenschap	—	2,4 %
Andere	3,1 %	2,08 %

Zeer veel aandacht van de radio gaat ook naar de categorieën militair en sociaal nieuws.

Wij hebben dan ook betoogd dat de **categorieën politiek, militair en sociaal nieuws in de ogen van de radiojournalisten wellicht structureel belangrijk zijn.**

Hieruit volgt dat met deze nieuws categorieën in het selectieproces niet alleen ernstig rekening wordt gehouden, maar er kan zelfs gesteld worden dat gebeurtenissen die op de drie genoemde categorieën betrekking hebben waarschijnlijk geselecteerd zullen worden voor de radionieuwsuitzendingen. Wij willen helemaal niet de waarde en de invloed van de drie categorieën ontkennen of minimaliseren. Toch staan wij hier in onze ogen voor **een overdreven belangstelling voor het politieke nieuws.**

Deze grote interesse voor dit thema verklaart allicht waarom andere nieuws categorieën niet of zeer weinig aan bod komen. Wij bedoelen ondermeer het wetenschappelijk en culturele nieuws.

De categorieën sociaal en militair nieuws zouden, volgens onze bevindingen, om structurele redenen negatief in het nieuws komen.

De selectie door de radiojournalisten schijnt duidelijk gericht op de negatieve aspecten van sociale en militaire gebeurtenissen.

Dat het militaire nieuws in de ogen van de meeste mensen — en dus ook van de radioredacteuren — meestal negatief is (denk maar aan de gevechten, de slachtoffers...) lijkt vrij normaal te zijn.

Dat anderzijds sociale gebeurtenissen als negatief structureel belangrijk worden geacht, schijnt niet zo logisch.

CE.CO.WE.-PUBLIKATIES

WERKDOCUMENTEN

- Nr. 1 : Prof. Dr. J.M. PETERS,
Fictioneel Beeldamusement.
(Het Amusementskarakter van bioscoop- en televisiefilms).
50 fr.
- Nr. 2 : Dr. L. BOONE,
Massamedia en Interpersonale Communicatie.
(Een kritische balans van de rol der zogenaamde 'Opinion Leaders'
en van de hypothese van het tweefasig verloop van communicatie-
processen).
95 fr.
- Nr. 3 : Dr. René LINDEKENS,
**Inleiding tot een Analyse van Boodschappen volgens Strukturele,
Linguïstische Methode.**
95 fr.
- Nr. 4 : F. VLAEMYNCK - Prof. Dr. G. FAUCONNIER m.m.v. G. DE
MEYER,
**«Het vraagstuk "Leuven" (1968) in de spiegel van de Belgische
Pers».**
80 pagina's, 150 fr.
- Nr. 5 : Drs. G. DE MEYER,
Het advertentieblad in België
(Een verkennend onderzoek)
139 pagina's, 250 fr.

DOCTORALE PROEFSCHRIFTEN

- Dr. W. VAN DER BIESEN : **De verkiezingspropaganda in de demo-
cratische maatschappij.** (Een literatuur-kritische studie en een
inhoudsanalyse van de verkiezingspropaganda).
Leuven, Ce.Co.We., 1973, gestencild, 661 blz., 375 fr.
- Dr. H. VAN PELT : **De omroep in revisie.** Structurering en ontwikke-
lingsmogelijkheden van het radio- en televisiebestel in Nederland
en België. Een vergelijkende studie.
Leuven, Acco, 398 blz., 395 fr.

CONGRESBROCHURE

- **Kabeltelevisie**, brochure van het congres over kabeltelevisie, ge-
houden van 1 tot 5 oktober 1974 te Hasselt.
128 blz., 100 fr.

CONGRESVERSLAG

- **Amusement in de Massamedia. Informatieve en persuasieve func-
ties.** Referaten van het Vijfde Vlaams Congres voor Communicatie-
wetenschap, Leuven, 1975, 55 blz., 100 fr.

Te bestellen bij het Ce.Co.We.,
E. Van Evenstraat 2A,
3000 Leuven.

Een geregeld luisteraar van het radio-
nieuws zal het zeker niet ontgaan
zijn dat het sociale nieuws uit België
niet altijd negatief wordt weergege-
ven. Regelmatig vernemen we immers
bij de BRT-radio dat een bepaald so-
ciaal conflict is bijgelegd en dat bv.
aan een staking een einde is geko-
men. Wij hebben onze studie echter
beperkt tot de buitenlandse bericht-
geving. Omdat we een erg kleine
steekproef hebben genomen durven
we niet betogen dat sociale conflicten
in het buitenlands nieuws omzeggens
automatisch negatief worden vermeld.
Wellicht zal een onderzoek over een
groter universum een ander beeld op-
leveren. Toch kunnen wij ons niet van
de indruk ontdoen dat sociale ge-
beurtenissen in het buitenland slechts
worden gemeld in het radionieuws
omdat ze negatieve gevolgen hebben.
Al het voorgaande willen wij nog eens
samenvatten en eveneens enkele
waarschijnlijke selectiecriteria formu-
leren.

De BRT-radionieuwsdienst laat zich in
zijn selectie van buitenlands nieuws
leiden door 4 elite-landen : de USA,
de Sovjet-Unie, Groot-Brittannië en
Frankrijk.

Gebeurtenissen die deze landen aan-
belangen worden waarschijnlijk
nieuws.

De BRT-radionieuwsdienst richt zich
zeer sterk naar feiten en gebeurtenis-
sen die negatieve gevolgen hebben.
Dergelijke feiten maken een zeer grote
kans om geselecteerd te worden. De
BRT-radionieuwsdienst is in zijn se-
lectie erg georiënteerd op feiten en
gebeurtenissen die zich afspelen in
de Westerse wereld en in staten die
dicht bij België gelegen zijn. Over die
landen wordt veel geïnformeerd.

De BRT-radionieuwsdienst voert de se-
lectie vermoedelijk ook uit in functie
van gebeurtenissen waarbij hoogge-
plaatste politici betrokken zijn. Derge-
lijke feiten hebben een grote kans
om geselecteerd te worden.

De BRT-radionieuwsdienst is sterk ge-
richt naar politiek nieuws. Het schijnt
vast te staan dat bij voorkeur politieke
gebeurtenissen geselecteerd worden.
Militair en sociaal nieuws zijn even-
zeer structureel belangrijk als selec-
tiecriterium. De selectie van militair
en sociaal nieuws gebeurt echter voor-
al naar de negatieve aspecten van
deze nieuwsthema's.

Wij hebben reeds gewezen op een

betwistbare eenzijdigheid van de genoemde selectiecriteria.

Een ander probleem is **de oppervlakkigheid** van de radiobERICHTGEVING. Dat probleem hebben wij bestudeerd door via een input-outputvergelijking de regel van de 5 W's en de H toe te passen. De bedoeling was na te gaan of de radiobERICHTGEVING volledig was en welke de rol van de wereldagentschappen in deze is.

Een belangrijke conclusie is dat zowel de radio als de wereldagentschappen AFP en Reuter **sterk afgestemd zijn op het feitenrelaas**. Allerlei gebeurtenissen en feiten worden vermeld.

Wij hebben geconstateerd dat de selectie binnen de weerhouden agentschapsberichten vrij getrouw de inhoud van dit agentschapsbericht respecteert en volgt.

Globaal gezien wordt in nog geen 10 % van de radiobERICHTEN een antwoord gegeven op de zes vragen : wat, waar, wanneer, wie, waarom en hoe ?

Als we het begrip 'objectiviteit' beperken tot volledigheid moet betoogd worden dat het radionieuws inzake buitenlandse gebeurtenissen, gebaseerd op wereldagentschappen, grote tekorten vertoont.

Meer specifiek gezegd wordt in de radiobERICHTEN **veel algemener** op de zes vragen geantwoord dan in de agentschapsberichten. Het radionieuws is dus algemener en oppervlakkiger. Daarenboven stellen wij een bijzonder groot gebrek vast in de beantwoording van de vraag **WAAROM**.

De BRT-radionieuwsdienst houdt in de selectie blijkbaar geen rekening met dit informatie-element.

Met andere woorden : we stellen **een verschralling** van de informatie vast. Die verschralling is absoluut en relatief. Absoluut omdat ze sommige continenten, landen, thema's enz. bevoordeelt of reduceert, zoals we hoger al hebben aangetoond.

De verschralling is echter ook relatief omdat de absolute verschralling toeneemt met de tijdelijke, ruimtelijke en psychologische afstand. Ook dit fenomeen hebben wij hoger beschreven. Alles wijst erop dat die verschralling door de radiojournalisten niet gewild is. Het gaat bijgevolg niet om een bewuste verdraaiing of manipulatie van de feiten. Wij hebben reeds betoogd dat de invloed van de agentschappen niet mag onderschat worden.

De belangrijkste oorzaak van deze verschralling lijkt ons **de eigengeaardheid van het radiomedium** te zijn, maar voornamelijk **de wijze waarop door de BRT-radio**, en waarschijnlijk ook door andere Westerse massamedia, **aan nieuwsverstrekking wordt gedaan**.

We hebben reeds gewezen op de omzeggens volledige afwezigheid van antwoorden op de **WAAROM**-vraag, die de oppervlakkigheid en verschralling van de informatie nog in de hand werkt.

Een verklaring hiervoor kan liggen in het probleem van de objectiviteit. Zoals bekend is de BRT door de wet van 18 mei 1960 verplicht objectieve nieuwsuitzendingen te verzorgen. Dit betekent dat de BRT geen stelling mag nemen of bepaalde personen, instellingen... niet mag bevoordelen. Anders gezegd : de BRT mag de nieuwsfeiten niet interpreteren of aan opinievorming doen. Of de objectiviteitsverplichting gevolgen heeft voor de selectie van het nieuws is erg moeilijk te meten via de Inhoudsanalyse. Toch gaan we akkoord met het betoog van L. BOONE : «Het bestaan van de toepassing van de objectiviteitsverplichting brengt ook nog een aantal doorgaans niet in het licht gestelde gevolgen mee. Het wil steller voorkomen dat de objectiviteit verantwoordelijk is voor de overwegend beschrijvende en discontinue aard van de hedendaagse omroepberichten. Men heeft immers de neiging om tussen en binnen de items slechts datgene te selecteren wat voor objectieve weergave in aanmerking komt, en m.n. vier van de vijf W's en de H. Daardoor komt de vijfde W, het **WAAROM**, er vaak zo bekaaid af. Bovendien structureert of beter : destructureert men aangelegenheden tot porties die als afzonderlijke entiteiten vrij risicoloos kunnen worden verslagen.» (3)

BESLUIT

Uit al het voorgaande kan worden besloten dat de BRT-radionieuwsdienst zich bij de selectie laat leiden door de bedoeling om de luisteraars zo vlug, beknopt en duidelijk mogelijk in te lichten over allerlei gebeurtenissen. De BRT zou echter méér belangstelling moeten opbrengen voor het **WAAROM** van een feit en voor gebeurtenissen die zich afspeelen in niet-

Westerse en ver afgelegen landen. Op die manier kan de radio een correctief aanbrengen op de agentschapsberichtengeving en door de hantering van andere selectiecriteria bijdragen tot een juistere en meer objectieve (in de zin van vollediger) kennis van het grote publiek inzake het wereldgebeuren.

In de loop van het onderzoek hebben wij enkele hypothesen geformuleerd die een vrij grote waarschijnlijkheid inhouden als selectiecriteria.

Die vier veronderstellingen zijn :

«Hoe meer een gebeurtenis betrekking heeft op een Europees land, hoe waarschijnlijker ze nieuws wordt.»

«Hoe positiever een gebeurtenis is, hoe meer ze betrekking heeft op personen en op nabijgelegen landen.»

«Hoe verder een land van ons verwijderd is, hoe negatiever een gebeurtenis moet zijn om nieuws te worden.»

«Hoe meer een gebeurtenis met politiek te maken heeft, hoe waarschijnlijker ze nieuws wordt.»

Deze vier hypothesen zouden, volgens ons, een grote graad van juistheid bezitten.

Het is de bedoeling de hierboven vermelde hypothesen in een volgende studie te toetsen aan de radio- en agentschapsberichten. De steekproef zal dan ook groter zijn, om de resultaten van de studie juist te maken. Via een kwantitatieve Inhoudsanalyse op basis van een input-outputvergelijking kan de communicatiewetenschap aldus inzicht verkrijgen in het belangrijk sociaal fenomeen van de omroepberichtengeving.

(1) L. BOONE, *De sociaal-politieke betekenis van de BRT-radiobERICHTGEVING*, Mechelen, 1966.

(2) J. GALTUNG en M.H. RUGE, *The Structure of Foreign News*, in TUNSTALL, J. (ed.), *Media Sociology*, London, 1970.

(3) L. BOONE, *Sociologie van de Informatie-media* I. Leuven, 1976, 100

ADVERTEREN IN DIT NUMMER :

Acco	9
Politiek Alternatief	13
Standaard Boekhandel	23
Boekhandel Cabay	24
Phillips	28
Allumalux	30
Delgay	32
Concentra	34
LuVox	36
Inelco	37
Columbia	38